

3. Помазан С.Г. Інценування як способи приховування умисних вбивств, які вчинені через необережність. – Держава та регіони. – 2013. – № 1. – С. 198-203.
4. Саїнчин О.С. Теорія і практика розслідування умисних вбивств: монографія. Одеса, 2012. 237 с.

Ключові слова: злочини проти життя, методика розслідування вбивств, інценування вбивств, досудове розслідування, слідчі (розшукові) дії.

Ключевые слова: преступления против жизни, методика расследования убийств, инсценировка убийств, досудебное расследование, следственные (розыскные) действия.

Key words: crimes against life, methods of investigating murders, mock-ups of murders, pre-trial investigation, investigative (search) actions.

ВИНОГРАДОВ ВАДИМ ІГОРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики

СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Проведення закупівель товарів, робіт і послуг, попри намагання змінити ситуацію, досі залишається криміналізованим та корумпованим процесом. При цьому, більшість злочинів у цій сфері має латентний характер, як зазначає В. В. Коряк [1, с. 8].

Практика свідчить, що усі злочини, пов'язані зі сферою публічних закупівель, зазвичай вчиняються або посадовими (матеріально відповідальними) особами замовників товарів і послуг, або посадовими особами підприємств-постачальників товарів і послуг (учасників торгів).

Звичайно, за деякими ознаками можна виявити правопорушення у публічній закупівлі, але не завжди таке порушення є злочином. Такі ознаки лише вказують на антиконкурентні дії учасників. Проте, якщо брати до уваги лише кримінальні правопорушення, то способів вчинення злочинів у сфері публічних закупівель може бути безліч. Розглянемо деякі з них, які на практиці зустрічаються найчастіше.

В. В. Дараган пропонує розділяти способи вчинення на дві великі групи – вчинення замовниками торгів і вчинення учасниками торгів або постачальниками [2, с. 186-187]. Проте, з практики вважаємо за потрібне зазначити, що правопорушення у сфері публічних закупівель можуть вчинятися не лише вказаними суб'єктами, але і додатково аудиторами, операторами платформ електронних закупівель та іншими особами.

Визначаючи способи вчинення злочинів у сфері публічних закупівель, слід відзначити, що замовники товарів та послуг можуть вчиняти правопорушення:

- визначаючи переможцем учасника, що не відповідає кваліфікаційним вимогам;
- закуповуючи товари або послуги за завищеними або заниженими цінами;
- здійснюючи закупівлі без належного проведення процедур і дотримання вимог про суму закупівлі;
- закуповуючи непридатні до використання товари та послуги з метою подальшого їх списання тощо;
- невиконання або неналежне виконання службових обов'язків по закупівлі або прийняттю товарів і послуг;
- невиконання або неналежне виконання службовою особою обов'язків проведення тендерної процедури;
- прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою замовника за виконання чи невиконання будь-якої дії в інтересах учасника процедури закупівлі щодо участі в тендері;
- підроблення документів щодо процедури закупівель;
- встановлення результатів тендеру за попередньою антиконкурентною узгодженістю [див. також: 3, с. 173].

Стосовно способів вчинення злочинів у сфері публічних закупівель учасниками торгів та посадовими особами підприємств-постачальників слід зазначити, що вони відрізняються об'єктом та предметом правопорушення, якщо порівнювати із вчиненням злочину посадовою особою замовника.

Зокрема, серед найпоширеніших способів вчинення злочинів посадовими особами учасників торгів та постачальників такі:

- штучне збільшення цін на предмет закупівлі;
- використання незаконного посередництва для завищення цін;
- підроблення документів тендерної пропозиції, надання недостовірної інформації у відповідь на кваліфікаційні вимоги тендерної процедури;
- пропозиція або надання неправомірної вигоди посадовій особі замовника за перемогу у тендері;
- фіктивне підприємництво без наміру виконання умов укладеного договору;
- реалізація недоброякісної продукції, що не відповідає стандартам і технічних умовам, некомплектної продукції;
- підробка документів щодо якості продукції;
- антиконкурентна узгодженість між учасниками тендеру.

Звісно, перелік способів вчинення злочинів у сфері публічних закупівель можна розширювати, але проблему складає висока латентність таких злочинів. Як зазначає Ю. С. Доліновський, зокрема, високий рівень латентності під час здійснення публічних закупівель мають корупційні злочини за ст. 368 «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» КК України. Найчастіше простежується наявність корупційної складової при організації тендерних пропозицій (отримання хабарів за визначення пере-

можця, а також виконання робіт і надання послуг за завищеними цінами) [4, с. 74-75].

В. І. Василичук, досліджуючи латентність злочинів у сфері публічних закупівель, відзначає, що за період незалежності України спостерігаються численні факти проведення фіктивних тендерів за завищеними цінами, монополістичної змови учасників, просування на ринок «своїх» або фіктивних фірм, існування системи «відкатів» і так званого «кумівства». З метою створення фіктивної конкуренції доволі часто проводяться торги, коли «родинні» фірми-учасники подають різні за ціною тендерні пропозиції для формального дотримання процедури закупівлі [5, с. 319].

Таким чином, способи вчинення злочинів у сфері публічних закупівель характеризуються тим, що зазвичай має місце корупційна складова, змова та кореспондування злочинних дій однієї сторони (замовника чи учасника) діям іншої сторони. Також вчинення злочинів у сфері публічних закупівель характеризується високою латентністю, у зв'язку з чим не завжди можливо встановити сам факт злочину, а, відповідно, і спосіб його вчинення.

Список використаної літератури:

1. Коряк В. В. Протидія хабарництву у сфері державних закупівель оперативними підрозділами МВС : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Київ, 2012. – 19 с.
2. Дараган В. В. Криміналістична характеристика злочинів у сфері державних закупівель / В. В. Дараган // Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. – 2016. – № 4. – С. 184-190.
3. Виноградов В. І. Класифікація ознак незаконних антиконкурентних узгоджених дій під час участі в публічних закупівлях / В. І. Виноградов // Одеські юридичні читання : Матер. всеукр. наук.-практ. конфер. (м. Одеса, 10–11 листопада 2017 р.) / за ред. Г. О. Ульянової ; уклад.: О. В. Дикий, Ю. Д. Батан. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 172-175.
4. Доліновський Ю. С. Особливості виявлення та розслідування злочинів, що вчиняються під час здійснення публічних закупівель у сфері охорони здоров'я: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Ю. С. Доліновський. – Львів, 2018. – 258 с.
5. Василичук В. І. Оперативно-розшукова профілактика злочинів у бюджетній сфері: монографія. – Київ : ПП «Заграй», 2012. – 344 с.

Ключові слова: публічні закупівлі, способи вчинення злочинів, способи вчинення злочинів у сфері публічних закупівель, латентність злочинності у сфері публічних закупівель.

Ключевые слова: публичные закупки, способы совершения преступлений, способы совершения преступлений в сфере публичных закупок, латентность преступности в сфере публичных закупок.

Key words: public procurements, methods of committing crimes, methods of committing crimes in the field of public procurements, latent crime in the field of public procurements.